

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50 — D
mesečna 4 — „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.
Posamezne
številke se raču-
nijo po 1 Din
Inserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 25 p.**Raj hočemo?** Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Naš državni problem.

Naša država se zviija še vedno pod nepravilnimi poroda. Nova država smo; to nam dnevno potrjujejo izkustva in razočaranja.

Zadnje volitve so pomedle z malimi strankami, na dnevni red je postavljeno vprašanje revizije ustave. To vprašanje je danes najbolj pereče, dvakrat pereče zato, da se more čimprej priti do resnega dela za ljudstvo in za državo. Pri nas so začeli po končani vojni državo graditi pri strehi, namesto pri temelju in sedaj je vse zmešano in delo ne gre izpod rok. Ne more iti. Zato bo treba začeti vse »ab ovo«, od začetka.

Treba je torej priznati: Sedanja ustava je zanič, treba je nove, takšne, ki bo zadovoljila široke kroge ljudstva, dala ljudstvu čim najbolj široko samoupravo v državi, v pokrajini, občini, na domoh. Kdo je sedanjo ustavo zgradil? Srbski radikali, deloma pod pritiskom demokratov! Drugič demokrati s svojo brezrečno ideologijo o »edinstvu« naroda in obči nivelizaciji. Volitve so demokrate močno oslabilo in streznile. Med izvoljenimi demokrati je večina tzv. »Davidovičevcev«, ki so načelno za revizijo ustave, med tem ko je intransigentna Pribičevićeva skupina danes med njimi zelo maloštevilna. Kdo je bil še ustvaritelj sedanje ustave? Slovenski samostojni kmetje; volitve so jih pomandrale. Potem so bili za sedanjo ustavo še Turki iz južne Srbije, ki so bili kupljeni, moralno toraj ne pridejo več v poštev; nadalje mala skupina »težaške stranke«, ki so jo volitve tudi zbrisale. Vsi ostali so bili proti. Od tistih, ki so bili za njo, je ostala pravzaprav le še mala skupina Pribičevića v demokratskem klubu, zakaj od radikalov so bili proti tej ustavi Protič in njegovi somišljeniki iz radikalnega tabora že od prvega početka, ostali pa so vedno omahovali.

Podani so toraj vsi politični razlogi za revizijo ustave in brezdvoma je o tem prepričan tudi kralj sam. Ne dvomimo, da bo kralj prej ali slej krenil v to smer, kolikor je v njegovi moči. Vprašanje je le, kakšna bodi ta revizija?

Ta revizija nam mora prinesiti avtonomijo in v njej čim najbolj široko ljudsko samoupravo, kakor jo poznajo zlasti na Angleškem in v Svici. Prinesiti nam mora nedeljivo Slovenijo in veliko veliko svobode v nji. Strankarske strasti se morajo podvreči splošnim koristim ljudstva in države. Hrvati hočejo imeti nazaj svojega bana. Čemu bi se jim to ne dalo? Čemu ne bi mogli dati ljudstvu takšne samouprave, kakor jo more dati vsaka prava republikanska vladavina? Vse to je tako enostavno, da se vsak pameten človek vpraša: — zakaj se vsega tega ne dovoli in kakšni so razlogi zato?

Razlog je samo eden: volja belgrajske »porodice«! Tistih 50 ali 60 bogatih belgrajskih familij tega noče. Te familije so za kralja samo po znanem reku: Und der König absolut, wenn er unseren Willen tut! In zdi se nam, da je zadnji kraljevi govor nekemu belgrajskemu polku bil namenjen tudi tej — belgrajski »porodici«! Zakaj ta »porodica«, ki našo državo že štiri polna leta pleni, je prava in resnično edina nevarnost za državo. Njena samogoltnost je v prvem redu kriva, da ne pride do reda v državi, da je državna administracija — mozeg vsake državne tvorbe! — vedno bolj zanič, da je naš denar tako malo vreden, da država nima nobenega ugleda v zunanjem svetu itd.

Vprašanje nastane: Ali pa so sedanje stranke zmožne urediti državo? Mi mislimo da ne in sicer zaradi tega ne, ker ne bodo znale in hotele svojih strankarskih koristi zapostaviti pred splošnimi interesi ljudstva in države. Kakor je Protič lansko leto enkrat zapisal: Revizija ustave je potrebna, poprej pa je treba imeti tudi nekaj časa, da se vsaj za silo državna uprava zopet popravi in pod dosedanjim nasilnim režimom storjene krivice popravi. Po sprejetju nove ustave pa bi se moralo začeti z izjednačevanjem skupnih zakonov, zlasti finančnih in davčnih. Morda bi prvo nalogo še najbolje izvršila kakšna izven parlamentarna vlada, sestavljena iz sposobnih in poštenih mož. Med tem pa bi se stranke pripravile na

ustavni boj, ki se seveda mora izbojevati na parlamentarnih tleh brez nasilja in drugih metod, ki so znae pod imenom »balkanske«.

Napravite v državi red, uvedite pametno državno gospodarstvo, ustavite plačkanje vseh in vsakovrstnih »porodice«, pobijajte korupcijo (ki je predvsem posledica slabe uprave) ter dajte ljudstvu kar naj-

večjo svobodo in priliko, udeleževati se pri gradbi državnih temeljev ter javne uprave — pa bo naš državni problem rešen in lopata zastavljena na pravem kraju.

Ogibajte pa se vsake nasilnosti v zavesti, da ljudstvo ni zamen preživelo težkih in dolgih dni svetovne vojne!

Kako so si Hrvati zamislili našo državo.

(Dalje.)

Ustavni načrt takozvane Radičeve republikanske stranke pravi dalje

o svobodnem kmečkem domu,

da je kmečka država organična zajednica svobodnih in urejenih domov. Za vsestranski napredek kmečkega doma se bo ustvaril poseben zakon o kmečkem dednem pravu in gospodarski svobodi v duhu starega običajnega zadružnega prava, toda v skladu z današnjim mišljenjem in potrebami kmečkega ljudstva; istotako zakon, s katerim se kmečki dom izvzema od prisilnih izvršb, ter zakon o hišnem redu, s katerim se obenem urejuje svobodno snovanje novih hišnih zadrug. —

O rodbini

pravi: »Rodbina je prvi faktor poštene vzgoje, gospodarstva in kulture.« Zato določa ta ustavni načrt, da imajo moški in žene v vsem enako pravico.

Republika je organizacija gospodarstva.

V tem pogledu določa ta ustavni načrt tako:

»Gospodarstva brez dela ni. Narodnega gospodarstva ni, ako ni splošnega dela. Najočitnejša zahteva pravičnosti je, da vsakomur pripadejo plodovi njegovega dela.«

V nobenem slučaju ni dovoljena revizija, a razlastitev v občo korist se bo uredila z zakonom.

Država kot gospodarska zajednica ustvari poseben zakon o splošni delovni dolžnosti ter poseben zakon o splošni poljedelski praksi ter zakon o pravici vsakogar do ljudskega življenja.

Kmečka večina naroda dela na svojem svobodnem domu. Življenjski interesi te večine so nerazdružljivi od življenjskih interesov vseh ostalih gospodarskih staležev.

Kmečka država zasigurava pravilno poslovanje vsem granam gospodarstva, zlasti industrijski produkciji ter urejuje vse to z zakonom o delavskem pravu, v katerem se uvažuje ves delavski pokret.

Nihče ni dolžan nikomur delati kaj brez plačila. Ukinjajo se prisilne voznje in prisilni težaki. Strajkovna pravica se uredi s posebnim zakonom.

Temelj gospodarstva. — Agrarna reforma. — Svoboda poklica.

V tem poglavju se naglašajo:

Temelj gospodarstva je kmetija. Šume iz državnih, cerkvenih ter zasebnih veleposestev preidejo v last naroda po posebnem zakonu tako, da se s pašo in gradbenim lesom zadovolji potrebo vseh kmečkih domov, z kurivom po potrebi vseh državljanov, kolikor je to pač mogoče. Ukinjajo se načelno vsa veleposestva brez ozira na šume, in to državna, cerkvena in zasebna. Nobeno posestvo ne sme biti večje od največjega kmečkega posestva v isti županiji. Izvzetke od tega z oziranjem na gospodarsko šolstvo in na agrarno industrijo odreja posebni zakon. Ravno tako se ima s posebnim zakonom o domačem preseljevanju urediti gospodarstvo na onih skupnih zemljiščih, ki bodo nastala po ukinitvi veleposestev za kmečko preseljevanje. Ta zakon odločuje tudi o neobdelani zemlji in o kmečkih domovih brez otrok. — S posebnim zakonom se ima urediti način, kako morajo priti oni kmetje, ki so poljedelski delavci in nekmetje, ki so zadovoljili zakonu o splošni poljedelski praksi — do lastnega doma.

Od vseh veleposestev se ima narodu (= zemljiškim zajednicam, hišnim zadrugam in posameznim lastnikom) pred vsem vrniti vse

LISTEK.

Sodni dan.

Bilo je na Sodni dan popoldne, ko se je delila pravica pobožnim in grešnikom, katerih priimki so se začeli s črkami od L do Ž. Tja do četrte ure je šlo vse po starem: poklicalo se je ime, prebralo življenje in potem je stopil sojenec ali na levo ali na desno.

Točno ob štirih pa je naenkrat završalo nekaj med množicami spredaj in zadaj: čakajoči so začeli rinuti naprej, tisti pa, ki so že dočkali svoje sodbe in obsodbe, so se na mah obrnili in tiščali proti sredi. Bati se je bilo, da pride do najhujše zmešnjave: kajti v sprednji vrsti se je začela leva stran hudo manjšati in desna večati, tako, da je ostalo na levi strani samo še nekaj najbolj znanih grešnikov, ki niso prestopili na desno samo zavoljo

tega, ker so imeli na hrbtu prilepljene rdeče tablice, ki so jih preočito izdajale. Pa tudi izmed množice čakajočih je marsikateri, ki si ni obetal nič dobrega, prekorajčil črto, ki je ločila sojenec od čakajočih, jo ubral naprej in se pomešal med desno vrsto. Zdelo se je, da so še enkrat oživele vse vrline in vse dobre lastnosti, ki so pognale in zacvetele med človeštvom za časa svetovne vojne po bojnih poljanah in zlasti v zaledju. Vendar je bilo upanje na eni in upravičen strah na drugi strani le kratek: švignil je blisk, zavrtil množice in urejeno je bilo: pravični na desni, grešniki na levi, čakajoči zadaj za črto.

Stikanje in stezanje glav, šepetanje in ugibanje pa se ni poglelo. Eni so celo trdili, da Sodni dan preneha in se nadaljuje prihodnji dan zjutraj ob osmih. To svoje mnenje so utemeljevali s poročilom, ki so ga imeli baje od najzanesljivejše strani: Da so namreč za ta dan popol-

dne napovedana tri predavanja, in sicer zadnja, ki jih bo imelo čast in veselje poslušati strmeče človeštvo. Dr. Ilešič bo predaval o jugoslovenski in svojih obiskih v Varšavi, Franc Šuklje bo opisal natančno celo svoje življenje in svojo politično karijero, potegnil primeru med sabo in Bismarckom ter razložil, kako bi bila edino pravilna tista slovenska avtonomija, ki jo je zamislil in priporočal on. Kot zadnji pa naj bi neki slovenski znanstvenik znanstveno na podlagi virov dokazal, zakaj ne sme imeti slovenski znanstvenik političnega prepričanja.

Vendar se je kmalu pokazalo, da so bila to samo ugibanja, ki so jih trosili v svet gotovi elementi iz čakajoče množice, in sicer so jih razširjali s prozornim namenom, da bi odvrgli za ta dan od sebe sodbo in si iskali pomoči novih poti in zvičaj, da se izvijejo roki pravice. Seveda zaman.

Zvonec je zopet zapel in pred črto so stopili trije ljudje, plahi in s sklonjenimi glavami. »Eden po eden« se je zasljal glas. »Smo vsi trije eden«, je bil ponižen odgovor. »Kdo pa ste in odkod?« »Smo od Slovenskega Naroda.«

Nastala je grobna tišina, ki je trajala par minut. Spredaj z leve so začeli švigati divji pogledi na prišlece, ki so stali nepremično, držali glave sklonjene in plaho pritiskali klobuke z obema rokama na trebuhe. Od zadaj pa se je slišalo: »Blagor, blagor jim, brez greha so — zakaj smo morali imeti mi pamet, da nam ne bo sodba tako lahka kot bo njim!!«

In sodba je bila lahka in kratka: »Ziveli ste, pred nebese niste grešili, kajti nebese ne poznajo greha, ki so ga zadnja leta kaznovali zemske postave s smrtjo in ki se imenuje podedovani greh zvodelih možganov. Stopite na desno v prvo vrsto!«

ono, kar mu je bilo odvzeto po krivicah ali pa z netočno izvedbo segregacij. Pri tem je pa upoštevati vse dobljene pravice, ki niso v nasprotju s temi načeli.

Pri odškodnini za zemljo je glavno vprašanje, kako je bilo dotično veleposestvo pridobljeno. Odškodnina se določi s posebnim zakonom.

Vsakdo se svobodno peča s čimer se hoče, zlasti z vsakim obrtom, kakor ve in zna. Za poklice, ki se tičejo človeškega življenja in zdravja ali pa so sicer važni za narod, se odreja z zakonom usposobljenost in nadzorstvo nad njim.

Trgovina je popolnoma prosta, toda prometne ugodnosti naj imajo samo zadruga producentov in konsumentov. Carine načeloma ni nikake. Z zakonom se predpiše carina le na luksuzne predmete, na drugo robo pa šele tedaj, ako sili k temu trgovska politika kakšne druge države.

Splošno zavarovanje.

Da nihče ne ostane brez sredstev za življenje, se z zakonom uvede splošno zavarovanje za slučaj pridobitne nesposobnosti, zlasti starosti.

Da nikogar ne dohiti nezakriviljena škoda pri imetku, se na enak način uvede zavarovanje skupne

imovine za slučaj elementarnih nezgod (požar, poplava, toča, potres) kakor tudi kužnih bolezni.

Republika je organizacija kulture.

Vera je temelj moralne kulture. Vera v obče, a krščanski nauk še posebej, je temelj poštene vzgoje.

Kršćanske cerkve in vse javne verske zajednice so svobodne v nauku in izpovedanju vere, v izvrševanju vseh verskih obredov in verskem občevanju s svojimi verniki in svojim verskim poglavarjem izven mej republike.

Pravosodstvo. S posebnim zakonom o avtonomiji sodnikov se zagotavlja nezavisnost sodnikov. Sodstvo je oddeljeno od zakonodavstva in od vlade.

Vojnih ali drugih izjemnih sodišč ni, tudi ne posebnega policijskega in upravnega sodišča ne.

Postopek je vsaj pri prvostopenjskem sodišču javen in ustmen. Ljudstvo sodeluje pri sodstvu po porotnikih. O vseh zločinih in pregreških sodi porota. Večina porotnikov bodi kmečka iz dotičnega sodnega področja. Sodišča presojujejo ustavnost zakonov in zakonitost naredb ter razsojajo o pristojnosti med narodno vlado in avtonomnimi oblastmi ter o sporih med poedinimi državljanji ter vlado ali avtonomno oblastjo. (Dalje prih.)

Dopis.

Koliko je vredna Jugoslavija? Pod tem naslovom je napisal v 36. številki „Trgovskega lista“ g. F. Zelenik dolg članek. V njem je hudo okregal zabavljake, ki zabavljajo čez našo domovino Jugoslavijo in tudi tiste, ki zabavljajo čez njene naprave, posebno proti carini in trošarinam. Zelo hud je na „avtonomiste“, katerim je napisal celo kolono številčk (menda za kazni) v premišljevanje. Popolnoma se strinjam z njim glede prvih zabavljivcev, 10 „Trgovskih listov“ bi jim lahko napisal in jih prisilil, da se jih naučijo na pamet. Toda teh je malo in še ti niso Slovenci in tudi ne trgovci. Vsi ljubimo in delamo za našo Jugoslavijo, ne ljubimo pa njenih naprav, ki niso v redu, kakor piše on sam. Med te pa spadata gotovo carina in trošarina. Ni moj namen naštevati, kaj tu ni v redu, saj se je o tem zadosti pisalo in ravno „Trgovski list“ je o tem že veliko kritiziral ali zabavljal. „Avtonomist“ od 7. aprila pa je v članku „Kakšne davke nam nakladajo in kako?“ dokazal, da znašajo konsumentni davki, to so carina in trošarina, več kakor polovico vseh davkov. Prerekanja ali zabavljanja mene ne zanimajo, tudi ne, ako so v „Trgovskem listu“, kjer bi naj sploh ne bilo političnih člankov. Zanimajo me pa značilne primere v Zelenikovem članku, ki se dobredno glasijo: Sladkor je notiral n. pr. dne 8. no-

vembra l. 1913. na tržaški borzi 26 K, konsumni davek je znašal 38 K ali 146% cene. Danes stane sladkor na debelo okoli K 39.70, carina in trošarina pa znašata K 12.80 ali 32% cene, tedaj bi morala naša država zvišati carino za 114%, da bi pobirala odstotno tako visoko trošarino, kot jo je Avstro-Ogrska. Dne 29. avgusta l. 1923. je n. pr. veljal v Trstu „Santos“ (kava) srednje vrste 110 K, carina je znašala K 89.80 v zlatu s pripadki vred ali okroglo 82% cene. Danes stane takšen „Santos“ 46 K, carina znaša pa 12 K v papirju ali 38% cene, je tedaj za 44% nižja od avstroogrške. Vprašam gosp. dopisnika, kje se dobi sladkor s trošarino in carino vred po K 52.50 in „Santos“ kava po K 58? Danes zahtevajo vse veletrgovine za sladkor K 94—96 in za „Santos“ kavo pa K 200—232! Ali veletrgovci to ogromno razliko zaslužijo? To bi bilo oduševstvo in bi spadalo na zatožno klop. Toda vsi vemo, da tista značilna primera ni točna, in čudim se, da nobeden od trgovcev še ni tega popravil in povedal resnice, koliko staneta ta dva predmeta danes v Trstu, in koliko je trošarine. Čudim pa se tudi „Trgovskemu listu“, da je ta članek sploh prinesel, ki je, kakor se je pokazalo, ravno trgovce v slabo luč postavil.

Slovenski trgovci.

Dve krizi.

A. Parlamentarna kriza.

Kaj je to: kriza? Poskusimo pomen te besede razložiti po domače. Vsak vé, da bolnike prav rada prijema vročina. Ta raste toliko časa, odkler ne doseže svojega viška. Če morda vročina prestopi preko gotove meje, bolnik umrje. Včasih se pa na neki stopinji vročina ustavi in v par urah naglo pade. Bolniku se nenkrat obrne na boljše in takrat pravijo zdravniki, da je bolnik bolezen prestal. Kriza pomeni torej neko nevarno stanje in odločitev.

V našem parlamentu imamo tudi „krizo“. Pri volitvah namreč nobena stranka ni dobila toliko poslancev, da bi lahko prevzela vlado v svoje roke, ker nobena stranka nima večine. V parlamentu pa imamo mnogo strank, ki bi rade vladale, ampak prej se morajo zediniti, da napravijo večino. To pa je mogoče le, če vsaka stranka nekoliko popusti na korist druge. Ker pa nihče rad ne popušta, je stvoritev večine težavna zadeva. Dokler pa ni večine v parlamentu, na katero bi se vlada lahko opirala, tudi parlamentarno

ali zakonodajno delo ni mogoče. — Parlamentarno telo miruje kakor mora mirovati bolnik, kadar ima vročino in zakonodajno relo počiva. To je parlamentarna „kriza“.

Parlamentarna kriza se da ozdraviti na dva načina. Če se stranke, ki imajo dovolj poslancev za večino, med seboj sporazumejo in si postavijo delazmožno vlado, pravimo, da je kriza „rešena“. Če pa se stranke ne morejo med seboj sporazumeti, se zgodi lahko dvoje: Ali prevzame najmočnejša stranka vodstvo državnih poslov in svoje roke in vlada brez parlamenta (diktatura), ali pa mora vlada razpisati nove volitve, da ljudstvo še enkrat odloči.

Parlamentarne krize so za državno življenje jako mučne. Ljudstvo pričakuje uresničenja svojih želja in zahtev, kar pa je mogoče le, če je parlament sposoben za zakonodajno delo. Ljudske zahteve se dajo namreč uresničiti le, če vlada in parlament izdelata in uveljavita primerne postavbe (zakone), ki odgovarjajo ljudskim zahtevam in potre-

bam. Če pa vlada nima večine, zakonodajnega dela ne more vršiti in vse življenje zastaja. Tak položaj je zlasti za pridobitvene kroge jako mučen, ker nihče ne ve, kakšna bo zakonodaja bodočnosti. Če n. pr. fabrikant ne ve, ali ga bo še varovala visoka carina na istovrstne izdelke iz tujine ali ne, se bo težko odločil svoj obrat povečati, ampak mora čakati, da vidi, pri čem je.

B. Državna kriza.

Mnogo nevarnejša kakor parlamentarna kriza je pa državna kriza.

Državno krizo imamo pri nas že, odkar obstoji naša država. Leta 1918. so se namreč takozvane „prečanske“ dežele združile („ujedinile“) z bivšo kraljevino Srbijo, nihče pa takrat ni resno razmišljal o načinu in o podlagi, na kateri naj se to združenje izvrši. Zato je to „ujedinjenje“ razumel vsak po svoje: Srbi so „ujedinjenje“ razumeli tako, kakor razule zmagovalec podvrženje svojega nasprotnika, drugi pa so razumeli pod „ujedinjenjem“ složno sodelovanje. Zapisano pa ni bilo nikjer, kako je treba to „ujedinjenje“ razumeti.

Vzemimo dva trgovca. Dva trgovca skleneta, da bosta začela skupno trgovino. Oba bosta skupaj delala, lepo in složno, oba bosta skupaj stanovala, skratka vse bo skupno. Potem pa začneta. Ko pa nekaj časa že skupno živita, opazi eden, da njegov tovariš pravzaprav nič ne dela, da samo denar iz blagajne jemlje, ne zasluži pa nič, da si zida hiše na skupen račun, računa pa nikjer nobenega! Takrat drugemu zavre kri in pravi svojemu tovarišu: „Ti, tako pa ne gre!“ Takrat pa prvi odgovori: „Kaj boš govoril, ali nisva „ujedinjena“?“

Tako izgleda tudi naše državno ujedinjenje. Če bi bila naša dva trgovca pametna, bi bila najprej ugotovila, koliko in kaj vsak izmed njih „k hiši prinese“, potem bi bila določila, kakšen posel bo opravljal eden in kakšen posel drugi in določila, v kakšnem razmerju si bosta delila dobiček. Toko delajo trgovci. Mi pa tega nismo napravili in zato smatrajo Srbi naše „ujedinjenje“ kot kapitulacijo premagancev pred zmagovalci, ne pa kot bratsko in sporazumno sožitje!

Leta 1918. smo se „ujedinili“ na podlagi trditve, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci en sam narod in da mora enoten narod imeti tudi enotno državo z enim parlamentom, z eno vlado in z enim kraljem. Danes vemo, da je bil nauk „o enem in enotnem jugoslovanskem narodu“ napraven, ker enotnega „jugoslovanskega naroda“ ni, kakor tudi ni enotnega „severoslovanskega naroda“ in ni enotnega „slovanskega“ ali „germanskega“ naroda. Vse te besede so samo znanstveni pomozni pojmi. Je tako, kakor pri živalih: vsi vemo, da sesajo psičkiki — nikjer pa ne poznamo „sesavca“ in nihče še ni videl sesavca, ampak samo otroka, telčka ali pa psička. Beseda sesa-

vec“ je samo znanstven pojem, narujen zato, da vsa živa bitja, ki v svoji mladosti sesajo, ločimo n. pr. od ptičev, ki se izvale iz jajc in začno takoj zobati zrnje ali pa ključvati po črvih in mravljincah. Mi smo torej leta 1918. svojo državo postavili na popolnoma napačno podlago: Mi smo takrat rekli, da smo „eden“ in smo zato napravili skupno hišo ne da bi vedeli, kdo bo gospodar v njej, namesto da bi bili sklenili pametno pogodbo, kakor jo sklepajo trgovci, če gredo v „kompanijo“.

Preko te napake nam danes ne pomagajo ne skupna armada, ne skupna vladarjeva oseba in ne skupen parlament. Če gresta veleposestnik in bajtar skupaj, je skupno življenje med obema brez jasne pogodbe nemogoče, če bajtar noče poginiti. Bajtar ima namreč ravno tako pravico do življenja kakor veleposestnik in zato ni mogoče skupno delovanje obeh brez jasne medsebojne pogodbe. V skupnem „parlamentu“ sicer lahko veleposestnik s svojimi ljudmi bajtarja preglasuje, toda tako preglasovanje ni pravica, ampak nasilje, kajti tudi bajtar ima svoje pravice, ki jih je treba upoštevati.

C. Rešitev krize.

Vsak, kdor količkaj pozna življenje in priznava pravico, ve, da je skupno življenje različnih samostojnih ljudi mogoče le na podlagi pogodbe. Brez pogodbe je slabši del vedno izgubljen. Če skleneta dva trgovca „kompanijo“, od katerih vložiti eden v skupno podjetje milijone, drugi pa le en sam stotak, morajo biti pravice „stotakarja“ ravno tako zavarovane kakor pravice milijonarjeve. To pa je mogoče le s pogodbo. Brez jasne pogodbe je „stotakar“ izročen milijonarju na milost in nemilost.

Tako je tudi z rešitvijo naše državne krize. Mi moramo nazaj na leto 1918. Mi moramo ugotoviti, kaj je v skupni hiši srbskega, kaj pa hrvatskega in kaj je slovenskega. Nobenega koraka v skupnem gospodarstvu ne sme napraviti le eden brez vednosti in dovoljenja drugih dveh. To pa je mogoče doseči le, če sedanje razmerje preneha in se vzpostavi cela državna zgradba na podlagi pravičnih pogodb. Ali z drugimi besedami: Naša država se mora postaviti iz centralistične vladavine, v kateri odločuje edinole Belgrad, v zvezno državo (federacijo), v kateri bodo uživali i Srbi i Hrvati i Slovenci sorazmerno enake pravice in nosili sorazmerno enaka bremena.

Belgrad se seveda svojih dosežanj predpravil ne bo zlepa odrekel, toda če bomo v svojem boju za našo pravično stvar vztrajali, bo moral odnehati. Počasi bodo tudi tam doli morali uvideti, da tako ne gre dalje, da bi Hrvatje in Slovenci bili gospodarski sužnji v državi, ki nosijo vsa bremena, Belgrad pa bi samo gospodoval in ukazoval. To je za večno nemogoče.

Kakor hitro pa bo rešena državna kriza z uvedbo federacije, bo konec tudi parlamentarnih kriz.

Dnevne vesti.

Našim naročnikom in bralcem. Ker se je našim pozivom za oglase odzvalo večje število tvrdk, prilagamo listu tudi danes prilogo. To naj služi našim naročnikom in bralcem kot dokaz, da pri listu ne iščemo bogastva, ampak da ves denar, ki ga prejmemo, porabimo za razširjanje in zboljšanje lista. Zato upamo, da vsak naročnik lahko mirne vesti naš list priporoča dalje in da nam pridobi po možnosti še po enega novega naročnika. Podpirate nas pa lahko tudi tako, da se pri nakupih itd. ozirate v prvi vrsti na tvrdke, ki oglašajo v našem listu.

Kako naročim »Avtonomista«? Vzemi dopisnico in napiši na prvo stran naslov: Uprava »Avtonomista« v Ljubljani, Breg št. 12. — Na drugo stran pa napiši: Naročam »Avtonomista« za 1 mesec (za 1 četrtlet ali za pol-leto ali za celo leto). Z eno dopisnico se lahko naroči

na »Avtonomista« tudi več ljudi. Ne pozabi pa pristaviti svojega natančnega naslova z zadnjo pošto vred.

»Tuji elementi«. V svojem listu »Beogradski Dnevnik« se je znani Krsta Cievarič zelo razljutil nad srbskimi strankami (demokrati in radikali), ker se nočejo sporazumeti med seboj in prevzeti vlade. Zlasti se je razjezil nad radikali, ki se vedno namigavajo, da bi se zvezali morabititi z Radićem, če drugače ne bi šlo. Zato Krsta Cievarič očita radikalom, da se hočejo zvezati s »tujimi elementi«. — Hrvatje in Slovenci smo torej za tega gospoda »tuji«. Upamo, da tudi nam ne bo nihče zameril, če homo kdaj zapisa-li besedo o »tujih« vladi ali pa o »vladi tujcev«. Kar je enemu pravo, je drugemu zdravo!

Pretepi so v ljubljanski okolici na dnevnem redu. Pretepajo se

di ta knjiga zasluži v polni meri naslov: ki ga nosi na načelni strani. — Na 409 straneh nas seznanja praktični sadjar s sadnim izborom in najpriporočljivejšimi sortami za Slovenijo. Krasno barvane slike in številne perorisbe med deskom nam pričajo pred očmi vslo lepoto našega sadja, ter pomorejo k njega lažjemu spoznavanju in oceni. — V poglavjih o požlahtnjevanju in o vzgoji sadn. naraščanj najdemo izčrpno vse, kar nam je treba znati o drevesničarstvu. Priljubljeno in špalično sadno drevje, ki je posebnega pomena za domače in zelenjadne vrtove, se obravnava v obsegu, da si zamore vsak tako drevje vzgojiti, pravilno obrezovati in negovati, da mu bo prinašalo ne samo mnogo zabave in veselja, temveč tudi rednih in bogatih pridelkov. — Jako obširno je poglavje: „Kako sadno drevje sadimo in gojimo“. Tukaj izvenmo, kako sadno drevje živi, kolikvega pomena so zanj svetloba, zrak, vlaga in toplota, katere okolnosti upoštevati pri napravi novega sadnošnika, kako se sadno drevje pravilno sadi in oskrbuje po sajenju. Seznanja naš z različni nasadi v vrtovih, na travnikih, pašnikih, njivah in ob cestah. Izčrpne so tudi razprave o oskrbi starih sadovnjakov, gnojenju, obdelovanju zemlje itd. itd. — Sadni zašedalki in boleznih, njih zapiranje in razna pookončevalna sredstva se obravnavajo obširno in jasno v posebnem poglavju. — Nadalje nam pojasnjuje gosp. pisatelj sadne sestavine, zorenje, spravljanje, razbiranje, in shranjevanje namiznega sadja, in poda končno v mesečnih navodilih pregledno vsa opravila, kako naj se

obavljajo v drevesnici, sadovnjaku itd. v posameznih mesecih tekorn leta. — O povedanem in marsičem drugem razpravlja „Praktični Sadjar“, ki bo brez dvoma za Slovence to, kar je bil „Böttner“ za Nemce; knjiga bogatih praktičnih izkušenj, zajetih iz sredine naših domačih razmer, ki bodo donášala našim sadjarjem in ljubiteljem sadjarstva gotovo tisočero koristi.

Važne gospodarske knjige. Opozarjamo na oglas »Jugoslovanske knjigarne«, ki našteva nekaj novih knjig velike gospodarske važnosti. Posebno opozarjamo na novo veliko izdajo »Slovenske kuharice« in Humekovo knjigo »O praktični sadjereji«.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino.
Družba Hirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznana najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg šte. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

Gospodarstvo.

Zgovorne uradne številke.

V »Službenih Novinah« od 16. t. m. je bil natisnjen pregled o državnih dohodkih in izdatkih za čas od 1. avgusta 1922. do 31. januarja lteso. V teh šestih mesecih je imela država dohodkov 3.354.278.551.09 Din. Finančni minister pa je računat, da bo prejel v tem času 3 milijarde 467.473.432 Din. — in se je zmotil. Prejel je manj kot je pričakoval 113 milijonov 194.880.91. Poglejmo sedaj, koliko so plačale od teh državnih dohodkov posamezne pokrajine:

Srbija bi imela plačati Din 687.990.421.50, plačala pa je več 45.111.838.11.

Črnogora bi imela plačati Din 13.294.250.—, plačala pa je le Din 10.960.519.32— torej manj.

Bosna in Hercegovina bi imele plačati Din 324.371.570.—, plačali pa ste Din 109.303.587.28 več.

Dalmacija (dežela akutne lakote) bi imela plačati 42.497.051.62 Din; plačala pa je več Din 28 milijonov 777.46.

Hrvatska in Slavonija bi imele plačati 602.385.816, plačale pa ste več Din 21 milijonov 583.057.84.

Slovenija bi imela plačati glasom proračuna Din 171.210.309.37; plačala pa je Din 238.074.993.86, torej več Din 66 milijonov 864.648.49! Pa pravijo, da smo — pasivni!

Vojvodina bi imela plačati po proračunu 380.711.587.62, plačala pa je več (bogata Vojvodina!) le 15 milijonov 781.681.23.

Kakor povedo te uradne številke, so vse pokrajine plačale več, kakor pa je bilo proračunano, izvzemši kamene Črnogore, ki je gospodarsko tako bedna, da je pravi čudež, da se je moglo iztisniti iz nje nad 10 milijonov dinarjev.

Kljub temu pa je deficit. Tega je iskati med obćimi državnimi prihodki, kamor spadajo carine, obća trošarina in obće takse na sladkor, kavo, pivo, fina vina, likere, sveče, žganje itd., nadalje poslovno-prometni davek, invalidski davek, pomorska uprava, državna posestva itd. Ti obći državni prihodki so znašali le Din 749.548.063.92, proračunjeni pa so bili na 1 milijard 244.412.425.— dinarjev. Od teh obćih davkov je bilo torej manj dohodkov za celih 495 milijonov.

Carine so v tej dobi manj prinesle, kakor se je pričakovalo za Din 40 milijonov 372.867.46. To je posledica pokojne Kumanudi—Plavšičeve devizne, uvozne in izvozne politike!

Trošarina je v tej dobi prinesla manj kot se je pričakovalo za 47 milijonov 067.537.17 dinarjev. To je posledica padca konsuma, kar je zopet le posledica naraščajočega uboštva.

Poslovno-prometni davek je prinesel državi manj kot je bilo proračunano za 62 milijonov 020.701.48 dinarjev, kar je posledica naraščajočega uboštva, ker je padel konsum in promet.

Invalidski davek je prinesel manj 4 milijone 148.147.87 kar dokazuje, da so padle hranilne vloge!

Državna posestva Belje in Topolovac pri Sisku sta bila proračunana na Din 38.129.550.— prinesla pa sta državni kasi samo Din 28.598.238.40.

Dobička pri novcu, od ažiije in obrestij ter pri drobnem denarju je hotela država v tem pol letu zaslužiti za 570.000.000.— dinarjev, dobila pa je v resnici manj celih 227 milijonov 526 tisoč dinarjev!

V specialnih prihodkih ste Srbija in Črnogora plačali državi Din 744.062.778.— vse druge, takozvane »prečanske« pokrajine pa 2 milijardi 610 milijonov, 215 tisoč 773 dinarjev. Dejansko pa več, ker so vsi dohodki od monopola na smodnik, poštnih hranilnic in čekovnih uradov v Sarajevu, Zagrebu in v Ljubljani, nadalje prihodek od »Narodne banke«, od državnih tvornic za svilo itd. šteti med prihodke — Srbije. Te svote znašajo skupno Din 19 milijonov 119.000.—, za kateri znesek se zmanjšuje zgoraj navedeni specialni prihodki Srbije in Črnogore.

Iz tega sledi, da imajo centralisti »prav«, če trdijo, da nam Belgrad vse vzdržuje in plača. Tačno! Samo, da nam te »milosti« deli — z našim denarjem!

Tržne cene v Zagrebu. V Zagrebu prodajajo mlad grah po 60—80 kron kilo, špinačo po 20 kron, krampir (stari) po 7 kron kilo. —

Jajca po 5—6 kron komad. — Mleko po 16 kron liter. — Par piščancev (»pohancev«) 300 kron, piščanci (većji) do 400 kron par. Purni stane 800—1000 kron, par mladih rac do 800 kron.

Čebulno seme. Jako važen pridelek v naših krajih bi bila lahko čebula. Navadno pa jo posade le toliko, da je za domačo rabo dovolj. To je pa škoda, ker ima čebula danes razmeroma visoko ceno in sicer ne samo gotovi pridelek, ampak ravno tako tudi seme in takozvani čebulček. Seme dobimo, če posadimo na gredo, ki je bila leto prej pognojena, lepe, odbrane in dobro razvite glave čebule. Te glave zasujemo z zemljo do »vratu«. Posadimo jih približno do pol metra narazen. Ko seme dozori, porežemo semenj-

ske poganjke in jih posušimo. Nato seme otepemo in očistimo. Seme ostane kaljivo 3 leta. Na 100 kvadratnih metrov prostora pridelamo lahko do 5 kg semena. Za sajenje čebulovih glav je sedaj prav zadnji čas. — Kdor hoće imeti čebulk, mora posejati koncem aprila ali začetkom maja čebulno seme na pripravljene gredice. Do jeseni zrastejo čebulki, debeli kakor lesnik. Jeseni porajemo čebulk in ga shranimo po zimi na suhem prostoru. Naslednjo spomlad čebulk posadimo na gredo, ki je bila leto prej dobro pognojena in sicer sadimo za dober pedenj sadike od sadike. Droben čebulk je boljši kakor debel, ker debel čebulk rad uide v seme. Da ne uide v seme, preprečimo s tem, da semenska stebila zalomimo, da se posuše.

ZA SLOVENSKE DELAVCE.

Neodvisna delavska stranka Jugoslavije. V nedeljo, dne 15. aprila se je ustanovila še ena delavska stranka v Sloveniji, tako da jih je sedaj že lepo število. Če bi odločevalo število strank ne pa njihova notranja, idejna, moralna, organizatorična in številčna moč, bi bilo slovensko delavstvo v res zavidnem položaju. Kot poroča »Glas Svobode«, glasilo nezavisne (po slovensko se pravi: neodvisne) delavske stranke shod na Turjaškem trgu v Delavskem domu. Udeležilo se ga je po tem poročilu 37 zaupnikov z dežele in 20 gostov iz Ljubljane. Predsedke Jugoslavije, se je vršil ustanovoval je Jakob Žorga. Prvi je voračal njegov brat Marcel Žorga, ki je napadal prejšnjo »socialistično stranko delovnega ljudstva«, ki jo je januarja meseca ustanovilo okoli 150 delegatov, ker je združevala komuniste in socialne demokrate. G. Žorga je izjavil, da se je med tem časom posrećilo srbskim in hrvatskim komunistom ustanoviti »nezavisno radničko partijo Jugoslavije« in da so »tudi oblasti potrdile to stranko.« SSDL imenuje ričetstranko.

Nato je poročal g. Cvijić iz Zagreba, ki je dejal, da se vladi ni posrećilo onemogočiti ustanovitve stranke, ker je belgrajska sodnija izjavila, da »ni v programu in statutu ničesar, kar bi bilo v nasprotju z ustavo(!) in obstojećimi zakoni.« G. Cvijić je nato ljuto napadel Radića, SLS in socialne demokrate.

G. dr. Lemež je izjavil, da je januarja glasoval za ustanovitev SSDL, ker ni imel pravih informacij iz Belgrada. Zdaj je za novo stranko.

Gg. Klemenć in Fabjanć sta izrazila mnenje, da je bila združevalna politika SSDL pravilna in da se bo delavstvo v kratkem vrnilo na to taktiko nazaj.

Kot smo poućeni od udeleženecv, se je pri glasovanju za program nove stranke in resolucij odstranila večina delegatov, navzoćih je bilo le še kakih 15 oseb, većinom ljubljanskih gostov. Ti so sprejeli predloge pripravljalnega odbora. Program sam je posnet po ostalih socialno-demokratskih programih, o diktaturi proletarijata in o sovjetih, ki so znaćilni za komunistično ideologijo, se ne govori. Naš list predvsem zanima, kakšno stališće zavzema nova stranka napram najvažnejšem vprašanju, za vse narode v SHS državi, napram centralizmu in federalizmu.

V svojem programu se sicer NDSJ izjavlja za »ustvarjenje federacije socialistićnih republik na Balkanu«, pravi pa takoj nato, da ima »težnjo za narodnim edinstvom«. V manifestu, objavljenem na ćelu lista se stranka izjavlja za »ujedinenjenje enotne organizacije, sloneće na razrednem boju in demokratićnem centralizmu« in pravi, da »jedro delavskega vprašanja ni v centralizmu ali federalizmu, ampak v odpravi kapitalizma.« Nadalje posebno ljuto prijema federalistićnega Radića in Korošća, doćim odpravlja centralistićne demokrate in radikalce s par površnimi besedami. Iz vse-

ga tega se more upravićeno sklepati, da stoji Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije na stališću centralistićne ureditve države. Če je za federacijo socialistićnih republik na Balkanu, je to razumeti bržkone tako, da bi cela Jugoslavija tvorila eno tako republiko, Bolgarija drugo, Grćija tretjo itd., vse skupaj pa bi sestavljale federacijo. V taki zvezi bi Slovenija še nadalje bila podložna Belgradu, ćeprav bi tam zavladali komunisti.

Tudi notranji strankin ustroj (statut) da mnogo misliti. Stranka je urejena strogo centralistićno. Na ćelu stranke stoji osrednji strankin svet, ki ima svoj izvrševalni odbor v Belgradu. Njegovi ćlani so sami Srbi. Ćlani osrednjega strankinega sveta se ne volijo po pokrajinah, ampak jih postavlja kongres za celo državo, na katerem imajo seveda Srbi većino in je le od njihove dobre volje odvisno, će sprejmejo ali ne katerega Slovenca, Hrvata, Macedonca itd. Tudi ne imenujejo posamezne pokrajine svojih pokrajinskih tajnikov, ampak jih nastavlja belgrajski izvrševalni odbor po svojih volji. Vsa vpisnina in polovico ćlanarine gre v Belgrad, ki razpolaga z denarnimi sredstvi. Kandidatov za volitve ne postavlja pokrajinske konference, ampak jih doloća osrednji strankin svet. Tako se lahko zgodi, da bodo prihodnjie slovenski komunistićni delavci imeli kandidatno listo, na kateri bodo sami srbski voditelji. Tudi odloća le osrednji strankin svet, će smejo delavci v kaki deželi sploh se vdeležiti obćinskih, parlamentarnih in drugih volitev. Ćelo kongres je sestavljen tako, da pride volja ljudstva le teško do veljave, kajti glasovalno pravico nimajo samo izvoljeni delegati, ampak tudi vsi ćlani parlamentarnega kluba, dva ćlana osrednjega (belgrajskega) strankinega časopisa, dva delegata osrednjega ženskega tajništva itd., ćeprav jih nihće ni izvolil. Na kongresu se sklepa z većino delegatov in virilistov, ne pa po številu ćlanstva, ki ga posamezni delegati zastopajo. Tako se zgodi, da bodo Srbi, ki imajo v rokah blagajno, poslali na kongres polno število delegatov, ubogi slovenski delavci pa ne bodo imeli denarja, da bi poslali toliko delegatov, kolikor jim gre po njihovem številu. Zato bodo imeli tudi na kongresu prav tako malo besede kot v drugih strankinih inštancah. Ali je to v njihovem interesu? Ali morejo drugi boljše presojeti položaj slovenskih delavcev in odloćati o njihovi usodi kot slovenski delavci sami? Mi smo za sporazum med narodi in zato, da vsak narod vladaj sam sebi. Tudi zahteva dobrobit delavstva raznih narodov, da se medsebojno sporazume, ni pa v interesu delavstva enega naroda, da mu kroji kapo delavstvo drugega naroda.

To bi morali uvideti tudi komunistićni in drugi delavski voditelji v Jugoslaviji. Vsaj celo sovjetska Rusija ni Ukrajincev in Belorusov kratkomalo podvrgla Moskvi, ampak jim je dala posebne sovjetske republike, s katerimi skupaj tvori federacijo.

člani raznih političnih organizacij. Enkrat »orjunaši«, enkrat »komunisti«, enkrat »klerikalci« itd. Ljudje pravijo, da so pretepi v ljubljanski okolici zato na dnevnem redu, ker imamo v Ljubljani velikega župana kot predstavnika državne oblasti, koje naloga je varovati javni red in mir, dalje policijsko ravnateljstvo in orožniško poveljstvo in vsi trije pazijo, da se pretepačem ne prigodi kaka nesreča.

»Beznačajna krpeta« (»brezpomembna cunj«) je po mnenju srbskega lista »Balkan« naša državna zastava. Ko je namreč 2. pešpolk v Belgradu slavil svojo »slavo« (neke vrste »patronat«), je bil slavnostni prostor okrašen z državnimi zastavami. To je dalo »Balkanu« priliko, da je zapisal: »Pokojni kralj Peter Veliki ne bi bil nikdar vzel v svoje roke te nezane in brezpomembne cunje...« — Tako pišejo o naši državni zastavi srbski »državotvorci.«

Kaj bo? Tako tarnajo in vzdihujejo ljudje in radovedni čakajo, kakšno vlado bomo dobili, kdaj bo draginja ponehala, kdaj se bomo lahko vozili po svetu zopet brez dveh kovčegov »pasov« ali »pasošev« itd. To tarnanje je pa čisto odveč in odveč je tudi vprašanje: Kaj bo. — Nič ne bo. Tako bomo živeli kot doslej: Vlada bo ostala kakoršna je, draginja bo rastla kakor doslej, denar bo malo vreden kot doslej, draginjskih doklad ne bo, obleke ne bo, čevljev ne bo, ampak pili ga homo pa še in še kot doslej.

Stavbena delavnost v Sloveniji. Stavbena delavnost je jako dobro merilo za gospodarsko blaginjo stanje kakega mesta ali dežele. Kjer se mnogo zida, mora biti denar. V Sloveniji pa letos vse miruje, v mestih in na deželi. Tako slabega leta še ni bilo kmalu za stavbenike kot je letošnje. Vsled zastoja v stavbinstvu pa tipe tudi vsi drugi obrti, ki so zaposleni pri stavbah in teh je lepo število. Zato je pričakovati v kratkem času velike brezposelnosti v Sloveniji.

Odprta pot. Dunajski listi poročajo, da je kanadska vlada v Sev. Ameriki dvignila prepoved vseljevanja in da je Kanada za izseljenca prosta. Mi ne vemo, ali je ta vest točna ali ne. Če pa je, bo kmalu lepo število naših ljudi tam, ker iz Kanade ni daleč v — Zjedinjene države. Eno pot imamo torej še vedno odprto.

Ali je to mogoče? Pod tem naslovom priobčuje zagrebški »Hrvat« sledeči dogodek: »V našem («Hrvatovem») uredništvu se je oglašil Slovenec Miha Legat, delavec, in nam je pripovedoval naravnost neverjetne stvari, ki jih je doživel v Belgradu. Kakor pripoveduje Legat, je prišel v petek zvečer s svojo ženo vred v Belgrad, da si najde kakšno delo. Ob desetih zvečer je šel v neko gostilno vprašati za prenočišče. V tem trenutku pa pristopi k njemu detektiv (v »civil« oblečen policaj), ki je zahteval od njega njegove listine. Legat mu jih je izročil. »To vse skupaj ni nič, to ne velja,« se je odrezal detektiv. »Kako, da ne,« pravi Legat, »s temi listinami sem bil na Dunaju, Gradcu, v Mariboru in v Ljubljani.« — »Za Belgrad ne veljajo te listine,« pravi detektiv, »za Belgrad je potreba poseben »pasoš«. Pridite jutri ob 8. uri na policijo, tam boste dobili svoje listine nazaj.« Naslednjega dne je šel Legat na policijo. Tam so njega in njegovo ženo porinili na neko dvorišče, iz dvorišča pa so jih odpeljali v zapor, kjer so ostali do ponedeljka. Kdor je le besedico črhnil, jih je dobil z bikovko! To se je zgodilo tudi delavcu Legatu, ki je vprašal, če tepejo tudi ženske. V ponedeljek popoldne so vse jetnike prepeljali v Zemun. Bilo je 285 Slovencev, Hrvatov, Dalmatincev in Bosancev. Naložili so jih v živinske vagone in tako so počasi prišli do Nove Gradiške, kjer se je Legatu posrečilo skupno z ženo uiti in priti peš do Zagreba. **Jesti jim niso dali nič.** Legat je svoji pripovedi dostavil: »Mnogo sveta sem prehodil, ali kaj takega nisem nikjer doživel. S

politiko se nisem nikoli bavil, sedaj pa se bom, zato da bo naš svet izvedel, kaj ga čaka v Belgradu. Rusom niso naredili nič in ti so lahko iskali svoj zaslužek, domačini pa ne!« — »Hrvat« pristavlja: »Jeza tega človeka se ne da opisati, ki je iskal zaslužka tam, kamor se stekajo težki milijoni iz njegove dežele. Dve in pol milijardi dobi Belgrad na leto od »prečanov«, »prečan« pa ne sme zaslužiti v Belgradu!«

Trgovci in »Orjuna«. V zagrebškem »Hrvat« beremo: »Pred nekaj dnevi so hodili po mestu neki ljudje («Hrvat« rabi mnogo ostrejši izraz, op. ur.) in zahtevali od vsakega trgovca, da jim da inserat za njihov list, sicer da mu bodo razbili izložbena okna. Mnogi so se dali preplašiti in so jim dali, kar so zahtevali. Neka banka jim je iz strahu plačala pohištvo za dve sobi. Na to početje opozarjamo policijo. Če se pa policija ne bo zganila, si bodo pomagali ljudje sami.« — Nekaj podobnega smo slišali tudi v Ljubljani. Mi nimamo nič proti temu, če se mladi ljudje organizirajo, magari v organizacijo jugoslovanskih nacionalistov«, ker priznavamo vsakemu pravico, da uveljavlja svoja načela tudi v javnosti kakor ve in zna. Tudi inserate lahko nabirajo, ampak ne z grožnjami in s teroriziranjem. V takih slučajih mora državna oblast energično poseči vmes — zato je tu, zato državno oblast plačujemo in vzdržujemo! Če pa ni državna oblast zmožna vzdrževati javni red in mir, naj likvidira, in ljudje si bodo potem že vedeli pomagati sami. Groženj in izsiljevanja pa v pravni državi ne sme biti, tudi v najbolj lepe in plemenite namene ne.

Delavska vprašanja. Z današnjo številko smo otvorili v našem listu posebno poglavje: **Za slovenske delavce.** V tem oddelku bomo govorili odkrito o raznih vprašanjih našega slovenskega delavstva in njegovih političnih in gospodarskih pokretil. Slovensko delavstvo mora končno priti do pametnega presojevanja svojih lastnih stanovskih in slojnih interesov, ker končno mora zavreči vso dosedanjo hohštapersko demagogijo. Delavci, ki ste dobre volje, berite ta naš oddelek!

Kaj smo? Eni nam pravijo, da smo »klerikalci«. Drugi zopet, da smo »protidržavni elementi«. Tretji nas imenujejo »separatiste«. Mi pa pravimo, da smo »naprednjaki«. Mi smo zato, da se takoj vse cerkve podero, pa ne samo »rimske«, ampak tudi pravoslavne in turške in protestantske. Mi smo tudi zato, da se prepove vsaka molitev. Samo za to nismo, da bi se tajilo, da je hudič. Kajti če hudiča ne bo, kdo naj pa potem centralizem vzame?

Slabi račun. Demokrati centralisti v Ljubljani — seveda sama »inteligenca« — so začeli v najnovjšem času silno agitacijo proti federalistom pod firmo »jugoslovanstva« in »narodnega edinstva« in »naprednjaštva«. Pa se gospoda silno moti! Če se bo cela Slovenija odločila za »naprednjaštvo« in za »narodno in državno edinstvo«, prav gotovo ne bo volila demokratov, ampak same radikale! Če hoče dr. Žerjav po vsi sili priti na vlado, mu ne preostane nič drugega kakor da postane ali radikal ali pa federalist, »napreden« federalist seveda, ker federalisti nikogar ne vprašamo, če ima spovedni listek v žepu ali pa ne. Torej gospod doktor — frisch zugegriffen! Samo več sreče bo treba, več sreče!...

Glave vzdigujejo. Uradniki po ljubljanskih uradih. Enkrat »liberalci«, enkrat »klerikalci«, kakor pač piha sapa iz Biograda. Tako beremo v »Jutru«. Uradniki sami pa pravijo: Ko bi se nam le enkrat žledci dvignili, prazni žledci!

Politična telovadba. V centralističnih listih beremo, da je telovadno društvo »Sokol« pozvalo vse svoje člane in članice na odločen boj za »jugoslovanstvo« in za »edinstvo države in naroda«. Vrše se tudi po sokolskih društvih tozadavna predavanja. Kaj pomeni danes »boj

za edinstvo države in naroda« pri nas v Sloveniji, razume že vsak hribovski pastir. To ni boj za »naprednjaštvo«, ampak to je boj proti Slovenstvu! Nam ni »Sokol« kot telovadno društvo prav nič na poti. Ravno tako nam ni nič mari sokolsko »naprednjaštvo« — če mislijo gospodje, da jim telovadba več koristi kot maša — evo, izvolite! Če bo pa vodstvo »Sokola« zlorabljalo »jugoslovanstvo« v centralistične namene in svoje slovenske člane pozivalo na boj proti svojim rodnim slovenskim bratom in proti svoji lastni krvi v interesu neke skrahirane ljubljanske klike belgrajskih centralističnih podrepnikov, ki bi radi s pomočjo Belgrada gospodarili v Sloveniji, takrat se bomo pa takemu početju nekoliko uprli in sicer ne proti »Sokolu« kot telovadnemu društvu, tudi ne proti »Sokolu« kot »naprednjaški« organizaciji, ampak proti »Sokolu« kot protislovenski organizaciji. Pod krinko »jugoslovanstva« tudi »Sokol« ne bo uganjal propagande za centralizem med Slovenci.

Iz govora Štefana Radića. Zadnje nedeljo je imel Radić v Zagrebu velik govor na shodu svoje stranke, ki ga je poslušalo nad 50 tisoč ljudi. Mi Radićevega govora zaradi skromnega prostora ne moremo objaviti za enkrat v celoti, ampak se omejujemo za enkrat le na navedbo vzrokov, ki so po Radićevem mnenju v prvi vrsti krivi današnjega težkega stanja v državi. Radić je rekel: »Sporazum je težaven zato, ker živi v Belgradu kakih 50 rodbin, ki celo državo ropajo. Ne bi bilo nobene težave s Srbi, tudi ne z radikali, toda v Belgradu živi neka banda, kapitalistična in razbojniška, ki drži celo državo v svojih krempljih in te bande za enkrat še ni mogoče razgnati. Zato tudi ne moremo zaenkrat še doseči, da bi srbski narod volil svobodne ljudi, katerih ta banda ne bi mogla podkupiti. Zato pa moramo mi svoj boj nadaljevati.« — Na to okolnost, da v Belgradu ne vladajo »Srbi« oziroma srbski narod in srbsko ljudstvo, ampak le zloglasna »porodica«, opozarja naš list Slovence že odkar izhaja. Mi smo vedno in vedno naglašali da srbski narod in srbski kmet nista isto, kar je belgrajska cincarska »porodica«. Seveda naši »veliki« listi (centralistični) tega slovenskemu občinstvu nočejo povedati, ker se boje — zamere pri belgrajski porodičarski gospodi. Kadar bodo pa v Srbiji svobodne volitve in kadar bo v Srbiji spoznalo tudi srbsko ljudstvo, kako neusmiljeno ga njegova »porodica« dere, bo pa sporazum med Hrvati, Srbi in Slovenci takoj gotov.

Glavu dajem — a kesu ne dajem! Danes se vsa naša javnost najbolj zanima za vprašanje, kako se bodo stvari razvile v Belgradu in ljudje z napetostjo pričakujejo, če bo kaj boljše. Mi pravimo, da naglih izprememb naj nihče ne pričakuje. Glavni stebel državne moči je bila in bo vedno povsod državna blagajna. To pa imajo v rokah Srbi, ki imajo v rokah tudi armado, policijo in žandarje. Blagajno pa bodo Srbi branili do zadnjega. Oni bi morebiti dali Slovence pet ali pa deset pokrajinskih namestnikov, vse šole, vsa glavarstva itd. — ampak blagajne nikdar zlepa! Oni niti to ne bodo zlepa privolili, da bi Slovenci in Hrvati smeli vedeti, kako oni z denarjem gospodarijo. Zato pravimo mi vedno, da bo boj za enakopravnost še silno dolg in hud in bo treba mnogo potrpljenja. Kaj nam pomaga, če je pokrajinski namestnik Slovenec in član te ali one slovenske stranke, če pa nima pravice podpisati nakaznice niti na 5 kron, ampak mora za vsako figo vprašati šele ministra za dovoljenje? Potem je že pametnejše, da kar minister sam odločuje! Mi pa hočemo biti gospodarji tudi nad našim denarjem, tega se pa Belgrajčani tako boje, da bodo vse prej poskusili, preden bodo dali iz rok blagajno. Glavu dajem — a kesu ne dajem!

Sadite zopet fižol. Pridelovanje fižola je pri nas zelo zaostalo. Naravno je, da se je pridelovanje fižola med vojno zelo onustilo, ker se je zemlja v tem času rajše izrabila za pridelovanje bolj potrebnih živil. Fižol pa je za našega kmetovalca zelo važen pridelek in lep dohodek njegove letine je bil izkupiček za fižol. Z ozirom na otežkočene prometne zveze, ki so trajale po vojni še dolgo časa, je bila kupčija nemogoča ter nesigurna in umevno je, da se vsled tega kmetovalcem niso mogle plačati povoljne cené za pridelani fižol, kar je bila naravna posledica, da je pridelovanje zelo zaostalo. Ker so pa sedaj železniške in pomorske zveze urejene in se je zopet nadejati dobrih kupčijskih zvez in dober odjem našega fižola v inozemstvu, se kmetovalcem priporoča, da polagajo v svojem lastnem interesu saditvi fižola večjo važnost. Pri saditvi pa je polagati veliko važnost tudi na vrste fižola in sicer se pri nas v Sloveniji najbolj obnesejo rdeči (ribenčin), pisnobeli dolgi (mangalon) in prepeličar ali koks. Tudi zelena fižolica se ponekod dobro obnese, četudi je običajno v ceni nižja kakor zgoraj navedene vrste.

Ustanovitev kreditne in stavbene zadruge „Mojmir“ v Mariboru. Dne 21. t. m. se je vršil v restavraciji „Maribor“ dobro obiskani občni zbor Kreditne in stavbene zadruge „Mojmir“. Zborovanja se je udeležil tudi poseben delegat Južne železnice, ki je podal izjavo, da je železniška uprava pripravljena za svoje v zadruzi včlanjeno osebje sodelovati v okviru kredita pogojno, da ga dovoli ministrstvo saobračaja in generalna uprava na Dunaju. Od strani ustanovitelja zadruge novinarja Pirca so se delegatu predložili konkretni predlogi za tako sodelovanje, med katerimi je nekaj tudi takih predlogov, katere Južna železnica lahko tudi brez posebnega kredita in dovoljenja od višje strani realizira. — Občni zbor je pozdravil tudi v odsotnosti predsednika Mariborske Gradbene Akcije podpredsednik Kunst. Zborovanje je vodil predsednik ustanovnega odbora slikarski mojster Horvat. Občni zbor je soglasno sprejel sklep ustanovitve, odobrila je pravila ter poveril novemu odboru sestavo pravilnika hišnega reda itd. Izvolilo se je definitivno načelstvo: predsednik Horvat, podpredsednik tapetnik in dekorater Jagodič, blagajnik starinar Arbeiter, tajnik novinar Pirc; ostali odbor: odvetnik dr. Tomšič, tesarski mojster Spes, zidarski mojster Vrabl, predsednik finančne kontrole Batišič, hišni posestnik Glušič, tovarnar pohištva Kompore-trgovec Miloradovič. Nadzorstvo: ravnatelj Narodne banke Skušek, inž. Kiffler, gl. zastopnik Delniške pivovarne Laško Ankerst, železničar Hauptmann, klobučar Kvas, tajnik S. O. D. Kenda. Zadruga je štela že na ustanovnem občnem zboru 40 članov s 7425 Din vplačanih deležev in 975 Din vplačane vpisnine. Med člani se nahaja tudi mnogo vnanjih članov. Posebno zanimanje za zadrugo prihaja iz Kranjske in celjskega okraja, kjer se namerava ustanoviti prva podružnica. Ob zaključku je združni tajnik naglašal veliki pomen te zadruge v socialnem in gospodarskem oziru tudi na splošno.

M. Humek, Praktični sadjar. — Zbirka najvažnejših sadjarskih naukov, pojasnena s 24 barvanimi prilogami in 92 slikami v tekstu. Ljubljana: 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Začasna cena vezani knjigi 120 Din. Za Slovenijo, z njenim visoko razvitim in vsestransko razširjenim sadjarstvom je bila dobra sadjarska knjiga naravnost nujno potrebna. — Z velikim zadoščanjem konstatiramo, da nam je s pričujočim delom naklonil g. Humek nekaj kar smo že dolgo prav iskreno želeli. Ime g. avtorja, ki nam je podal že vrsto odličnih strokovnih knjig in je kot dolgoletni urednik „Slovenskega sadjarja“, sedaj „Sadjarja in Vrtnarja“, ter kot sadjarski nadzornik osi-vel pri delu za povzdigo naše sadjarje, nam je najboljšo jamstvo, da tu-

ZA KMETE.

Domači zajec.

Glavna skrb vsakega kmeta je, da mu daje zemlja, ki jo obdeluje, kolikor mogoče veliko koristi, in sicer ne samo na polju, ampak tudi v vseh panogah, ki so tesno združene s kmetijstvom.

V Sloveniji spada velika večina kmetij med takozvane male kmetije. Naše »male kmete« pa slišimo pogosto govoriti tako:

»Kaj bom delal in se mučil? Z vsem svojim delom ne spravim niti toliko žita skupaj, kolikor ga rabim za celo leto, niti ne morem rediti toliko živine, kakor bi jo rad. Ja, drugače bi seveda bilo, ko bi imel dovolj zemlje! Oni, ki imajo grunte, lahko delajo, ti imajo vsega dovolj, ampak kaj hočemo mi, ki smo revni! Revez ostane revež in ne pride naprej.«

Takega govorjenja lahko slišite, kjer in kolikor ga hočete. To govorjenje pa ni pravilno.

Skušnje nam kažejo, da se da prav dobro »priti naprej« in dobro shajati tudi na mali kmetiji, če zna človek iz zemlje potegniti vse, kar zemlja daje. In zemlja daje veliko.

Velka kmetija je pripravna za takozvano »ekstenzivno« delo. To se pravi: Za delo »na široko«. Na veliki kmetiji se ne pazi na vsak kosček zemlje, ker tam se prideluje v masah. Mala kmetija pa redi človeka le z »intenzivnim«, to je s podrobnim delom. Na mali kmetiji je treba izkoristiti vsako ped zemlje, uporabiti je treba vsako sredstvo, da zemlja vedno več nese in to se na taki kmetiji ravno zato lahko zgodi, ker je majhna.

Le poglejte vrtnarje v ljubljanski okolici. Nekateri imajo naravnost smešno majhne vrtičke, ampak vedno »brkljajo« na njih. Kopljejo, gnojijo, zalivajo, sadijo in zato tudi zanjejo po trikrat na leto z vsake grede! Majhen, skrbno obdelan prostor zaleže več nego velika, po površino obdelana njiva.

Zunaj na deželi seveda se pridelovanje zelenjave ne izplačuje tako kot v mestni okolici. Na deželi zaleže zelenjava le za domačo porabo, kar je pa tudi nekaj. Pač pa se izplača na malih kmetijah gojitev takozvanih malih živali, kakor so domači zajci, perotnina, tu in tam pa tudi ovce in koze, kjer je dana možnost za to.

Domači zajci so pri nas po navadi otroška igrača. Otroci imajo te živali navadno v hlevih, kjer skačejo med živino sem in tja. Kadar je pa lepo popoldne in se paglavci dolgočasijo, gredo v hlev, vlove zajca in se igrajo z njegovimi dolgimi ušesi. To igračkanje traja tako dolgo, dokler živina zajcev ne pohodi ali pa dokler cel zarod ne pogine. Tako je pri nas.

V drugih, zelo naprednih deželah pa je reja domačih zajcev silno plodonosna panoga kmetijstva, n. pr. na Francoskem, v Belgiji, v Nemčiji in na Angleškem. Belgijci prodajajo vsako leto na Angleško na milijone domačih zajcev in dobe zanje lep denar.

Tudi pri nas bi reja domačih zajcev lahko mnogo nesla, če bi se nekoliko pobrigali za to. Danes je meso draga stvar in koža je draga stvar. Zato bo mogoče le kdo ubogal naš nasvet in se oprijel reje živali, ki povzročajo malo truda, nese pa mnogo zaradi silne plodovitosti te živali.

Kdor hoče domače zajce rediti umno in pametno in s koristjo, jih ne sme rediti pod jasli, ampak mora napraviti primerne kletke. Iz starih desk se napravijo približno 1 m dolgi, 70 cm široki in okoli pol metra visoki zaboji. Sprednjo steno napravimo iz žice (dratu). Take »zaboje« ali kletke lahko postavimo drugega vrh drugega, kolikor je pač živali. Kletke nasteljeno z odpadki od sena, ki se jih dobi dovolj v vsakem hlevu. V vsako tako kletko denemo po eno samico, samca pa posebej v svojo kletko. S tem omogočimo natančno kontrolo, da se sam-

ci in samece ne parijo »v krvi«, kar je navadno vzrok, da cela reja propade.

Samcam je treba nastlati v enem kotu precej visok kup sena, da si napravijo svoja gnezda. Skrbeti moramo tudi, da se voda (scalnica) kam odteka, da je kletka vedno suha. Snaženje kletk je zelo važna stvar. Na odtok vode je treba paziti posebno takrat, če imamo postavljene kletke drugo vrh druge. Mladiče pustimo pri materi po 4—5 tednov, potem jim dajemo »meko« hrano, ko pa dorastejo, pridejo v svoje kletke, seveda ločeno: sameci posebej, samice posebej, ker je vedno treba paziti na to, da se ne plodi sorodstvo medseboj. Za mlade samece enega rodu je treba dobiti zamenjave vedno lahko brez stroškov.

Paziti pa je treba na to, kaj bočemo od živali imeti ali kožuho vino ali meso. Kdor jih hoče rediti »na meso«, mora izbrati primerno pasmo. Zato hvalijo belgijsko pasmo. Belgijski domači zajec postane lahko do 8 kil težak. Kdor pa hoče kožuho vino, mora dobiti zopet za ta namen primerne živali. Krznarji radi kupujejo kožo od »srebrno-belih« zajcev, je pa tudi pasma, ki ima zelo rjavo dlako s črnimi progami.

Reja domačih zajcev se izplača zlasti za male kmetije. Tam je časa dovolj za oskrbovanje kletk, stroški so zelo majhni, ker je žival skromna in z vsemi mogočimi olupki in s travo in s senom zadovoljna in plodi se tudi tako hitro, da so nabavni stroški kmalu pokriti. Cena pa odgovarja današnji splošni druginji in torej gotovo ni prenizka.

Meso domačih zajcev je jako okusno. Na Francoskem in v Belgiji ga dobite dnevno skoro v vsaki gostilni, a tudi premožni ljudje zajčje meso zelo cenijo. Pripravi pa se da na mnogo načinov. Pri nas obstoje sicer proti zajčjemu mesu gotovi predsodki, toda druginja govedine in teletine bo bržkone tudi naš »mestni« okus pripravila do uživanja zajčjega mesa, in še veseli homo, če ga bo kaj.

Če bi se umna reja domačih zajcev dala pri nas vpeljati, bi lahko nesla celi deželi jako znatne dobičke. Gotovo se pa izplača ta stvar zlasti za male kmetije. Seveda z našim navadnim plemenom ni mnogo za narediti, ker je že pokvarjeno, pač pa s plemensko živaljo.

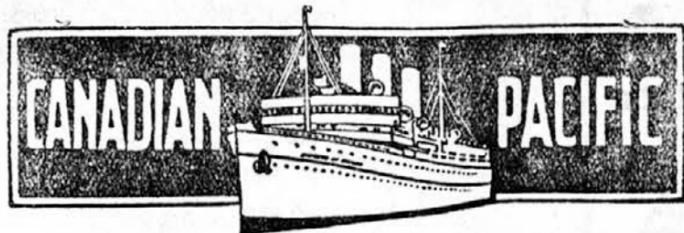
IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Pisalni stroji

i. t. d. mehanična delavnica
(popravljalnica)

I. BARAGA,

Ljubljana, Šelenburgova 6/I.

Europa - Kanada - Amerika

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko HAMBURGA, Antverpna in Cherbourga z glasovitim „EMPRESS“ parobrodom na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Dalnje informacije glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, prtljage, predpisa vseljevanja v Kanado in Zjedinjene države daje agencija

Canadian pacific, ZAGREB, Josip Zidar, LJUBLJANA, Jurističeva ulica 30. Wilsonova (Dunajska) cesta 31.

Največje transportno
podjetje sveta

Violino

100 let staro se proda za 1500.— Din.

Organist ROZMAN,
Velika Nedelja, Štajersko.

Sveti, greje, goni najceneje

elektrika

zato naj vam jo nemudoma, solidno in ceno napravi domače elektrotehnično podjetje

Jože Markeš

Jesenice 54, Gorenjsko.

Valentin Vojska

pleskar in ličar,

Ljubljana, Cerkvena ulica 11.

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela.

Cene zmerne. Delo solidno.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštneinoprosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 2.

Šivalni stroji

10 letno garancijo

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji
Adler in Urania.

Cenik zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren:

Dürkopp, Styria, Waffrad in motorete na prvo kolo.

Čevlje

najboljše in najbolj poceni dobite pri

JANKO KOS, čevljar

Rožna dolina pri Ljubljani.

Popolnoma varno
naložite svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z. o. z.

sedaj poleg nunske cerkve po leti l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po 6% brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo po 5 1/2%.

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 1/2%.

Večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru.

GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnene!
Najbolje varstvo proti viagi i mraza!

PALMA

kaučuk potpe trnike
in potplate

Prednosti!

Ceneje
in
znatno
trajnije
nego od kozel
Varstvo
proti vlagi
i mrazal

Berite

ravnokar izišlo brošuro „Jugosloveni, Slovani in Jugoslovani“, ki je najboljši politično-kulturni spis, kar jih je bilo napisanih po vojni. Naroča se pri upravi našega lista. Cena Din 5.—, s poštnino 25 para več.

Vežanega „Avtonomista“

iz leta 1922 se proda. Cena Din 90.—. Dobi se v upravi.

„Nove zapiske“

letnik 1922. Nevezane se dobi istotam. Cena Din 25.—.

Alojzij Lenček stavbeni in galanterijski klepar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Cene zmerne. — Delo solidno.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz sloven. premogovnikov
velenjski, šentjanski in
trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora
ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. centrala v Ljubljani,
Miklošičeva cesta 15/II. Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Vaše blagorodje!

Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom naj se obrne na:

Fr. P. Stare

slikarski mojster v Ljubljani
Florjanska ulica št. 16.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

ŠMARJEŠKE TOPLICE

izborno zdravilišče

proti revmatizmu, protinu in živčnim boleznim.

30.5° C. — 12 km od Novega mesta. — Tik kopališča krasen gozd. — Popolnoma preurejeno. — Moderne sobe. — Izvrstna kuhinja. — Najboljša kranjska in štajerska vina. — Torek popoldan zdravnik na razpolago. Voz k polenajstemu vlaku. — Cene izvanredno nizke.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

Ana Žičkar, hotelirka in upraviteljica toplie
v Šmarjeti pri Novem mestu.

Važne gospodarske knjige.

SLOVENSKA KUCHARICA.

VELIKA IZDAJA

z mnogimi slikami v besedilu in več barvanimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Priredila S. M. FELICITA KALINSEK. Cena okusno opremljeni knjigi, vezani v celo platno, Din 220.—. — Obširna knjiga obsega nad 700 strani besedila s slikami in 38 tabel na umetniškem papirju v barvotisku. Tabele nudijo 193 krasnih slik v naravnih barvah, ki jih je izvršil ravnatelj Dragotin Humeč, reproducirala pa domača tiskarna. Poglavlje o gobah, njih najdiščih, uporabi in poznavanju je napisal Anté Beg. Niti bogato nemško slovnstvo ne premore tako obširne in lepo opremljene kuhinjske knjige.

PRAKTIČNI SADJAR.

Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 25 barvanimi prilogami in 92 slikami v besedilu. Priredil Martin Humeč, višji sadjarski nadzornik. Cena vezani knjigi Din 120.—. — Tudi ta knjiga prekaša vse pričakovanje; mnogostransko in pregledno razdeljena tvarina je tiskana na 420 straneh, 25 umetniških tabel v barvotisku, vezava in vsa oprema je tako okusna, da je posebno v današnjih časih nismo več vajeni.

Vsled bogate vsebine in velikega števila umetniških prilog v barvotisku je imelo založništvo za obe knjigi ogromne dobavne stroške in je prodajna cena obeh knjig za današnje razmere skrajno nizka in vsled tega samo začasna. Zaradi visoke obrestne mere, more zdržati založništvo te dve ceni najdalje do konca avgusta t. l., na kar se obe knjigi podražita vsaj za polovico sedanje cene.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem, sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik, s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Cena za to lepo novo knjigo znaša Din 30.—.

Sadno vino ali sadjevec. Priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik. Ta knjiga izpopolnjuje prvo in velja Din 20.—

Breskev in marelica. Navodila kako ju vzgajamo in oskrbujemo. Priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik. Cena za to novo knjigo, ki podaja nasvete, kako gojiti dve najplemenitejši sadni vrsti, ki nudita velik uspeh in dobiček, znaša Din 12.—.

Nauk o čebelarstvu. A. Janša. Novi natis priredil F. ROJINA z dodatkom ALBERTIJEV-ZNIDERŠICEV PANJ, in kako v njem čebelarimo, priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik. Cena za to knjigo, ki temeljito seznani čebelarje, kako postopati s kranjci in kako čebelariti v novem, modernem panju, znaša Din 24.—.

:: JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI. ::

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestaje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 110 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.